Interview
Masha Alexandra van der Heyde

Ik heb geluisterd. Ik ben jullie niet vergeten

Crime Passionnel

Op een minder warme dag ontmoeten we Masha Alexandra van der Heyde. De koffie hoeft vandaag niet onmiddellijk plaats te maken voor iets verkoelends en het is aangenaam om wat langer te blijven zitten.
Ons gesprek voert al snel naar Rusland, de Revolutie, een vlucht en uiteindelijk een moord in Parijs. Maar om het verhaal van *Crime Passionnel* te begrijpen, moeten we eerst terug naar een meisje dat opgroeide met verhalen die voor haar heel gewoon waren.

Mijn grootmoeder vertelde over haar jeugd in Rusland, over de Revolutie en over de vlucht.
Bij haar thuis hing een portret van de tsaar aan de muur. Als kind vond ik dat allemaal heel vanzelfsprekend.

Pas veel later besefte Masha hoe uitzonderlijk die geschiedenis was. Het waren verhalen die binnen de familie van generatie op generatie waren doorgegeven. Verhalen over een verloren bestaan in Rusland, over revolutie en ballingschap, maar ook over de mensen achter die grote historische gebeurtenissen.

Verhalen die niet verloren mochten gaan
De directe aanleiding om die familiegeschiedenis vast te leggen kwam tijdens de coronaperiode, toen het steeds slechter ging met haar vader, filmregisseur Nikolai van der Heyde.
Masha realiseerde zich dat met hem ook een deel van de verhalen kon verdwijnen. Ze begon te schrijven. Aanvankelijk met een eenvoudig doel: bewaren wat haar vader en grootmoeder haar hadden verteld. Langzaam ontstond daaruit *Crime Passionne*l.

Het schrijven bracht haar vervolgens verder dan de verhalen die ze al kende. Ze dook in historische documenten en Russische bronnen en ontdekte hoeveel er nog te vinden was.
Soms leverde dat bijna een detectiveverhaal op. Zo vond ze de luciferfabriek van haar familie terug. Op de website stond zelfs informatie over hen.

Maar toen Masha contact probeerde op te nemen, verdween de betreffende pagina plotseling. Antwoord op haar berichten kreeg ze niet.

Een ander familieverhaal bleek eveneens een historische kern te hebben. Binnen de familie bestond al generaties lang een soort schatkaart waarop stond aangegeven waar tijdens de Revolutie kostbaarheden waren begraven. Uit Russische bronnen ontdekte Masha dat de schat kort na de vlucht van de familie al was opgegraven.

Zo'n verhaal dat bijna mythisch was geworden binnen de familie bleek ineens een historische werkelijkheid te hebben.

Een verdwenen wereld

In *Crime Passionnel* staat Lydia centraal, Masha's grootmoeder. Geen klassieke heldin die de geschiedenis naar haar hand probeert te zetten, maar iemand die haar wereld ziet veranderen en probeert daarin haar weg te vinden.
Juist dat trok Masha aan.

Grote historische gebeurtenissen worden vaak verteld vanuit de mensen die handelen en beslissingen nemen, terwijl de meeste mensen geschiedenis vooral ondergaan. Lydia kijkt, voelt, verliest en probeert verder te leven.

Die persoonlijke blik maakt de Russische Revolutie in het boek meer dan een historische achtergrond. Voor Masha is die geschiedenis bovendien nooit uitsluitend iets uit geschiedenisboeken geweest. Ze maakte deel uit van haar familie.
Daarin schuilt een merkwaardige paradox. Zonder de Revolutie zou haar grootmoeder Rusland waarschijnlijk nooit hebben verlaten. Haar familiegeschiedenis zou totaal anders zijn verlopen.

Uiteindelijk zou ik er zelf zonder die Revolutie niet zijn geweest.

Waar eindigt een vlucht?

Tijdens het schrijven begon Masha zich steeds sterker te realiseren dat ontheemding niet noodzakelijk eindigt bij degene die zijn land verlaat.
Ze herkende bij haar vader, en uiteindelijk ook bij zichzelf, iets van het nergens volledig geworteld zijn. Haar eigen ervaringen met wonen en leven in verschillende landen maakten haar gevoelig voor dezelfde vraag: wat betekent 'thuis' eigenlijk?

Misschien is thuis niet altijd één geografische plek. Soms draag je verschillende werelden tegelijkertijd met je mee.

Daarmee veranderde ook het boek voor haar. Wat begon als een reconstructie van het verleden van haar grootmoeder, bleek onverwacht iets te vertellen over volgende generaties — en over haarzelf.

De werkelijkheid was al ongelooflijk genoeg

Hoewel Crime Passionnel als roman wordt verteld, wilde Masha de historische werkelijkheid nergens opofferen aan de spanning.

Voor mij mocht het verhaal nooit spannender worden ten koste van de waarheid. En eigenlijk hoefde dat ook niet, want de werkelijkheid was al ongelooflijk genoeg.

De historische gebeurtenissen vormen daarom het fundament.
De vrijheid die Masha zichzelf toestond, ligt vooral in de scènes, dialogen en sfeer: woorden die niemand meer letterlijk kan reconstrueren, maar waarmee de historische personen een stem krijgen.

Dat Masha sterk in beelden schrijft, is misschien niet verrassend voor de dochter van een filmmaker.
Wanneer ze schrijft, ziet ze een scène voor zich alsof ze naar een film kijkt: waar iemand staat, hoe iemand beweegt, hoe een ruimte eruitziet en wat er op de achtergrond gebeurt.

Ik schrijf heel visueel.

Aleksandra
En dan is er Aleksandra, Lydia's zus.
Tijdens haar onderzoek kwam Masha steeds dichter bij haar. Het verhaal over Aleksandra kende ze al uit haar jeugd: hoe zij tijdens de Revolutie alleen op het familielandgoed achterbleef, gevangen werd genomen en uiteindelijk met hulp van de Kozak Roman wist te ontsnappen. Volgens het familieverhaal werd Aleksandra verliefd op hem en trouwde ze later om die reden nooit.

Door het onderzoek kreeg die overgeleverde geschiedenis steeds meer contouren. Masha ontdekte bovendien dat ze zichzelf niet alleen in haar grootmoeder Lydia herkende.

Ik herkende mezelf ook in haar zus Aleksandra. Vooral haar kracht, haar eigenzinnigheid en haar vermogen om op beslissende momenten voor zichzelf en anderen op te komen.

Niet toevallig behoort de scène waarin Aleksandra het opneemt tegen de Communistische commissie tot de passages die Masha het meest na aan het hart liggen.

Een schot in Parijs
En dan komen we uiteindelijk weer terecht waar Crime Passionnel begint.
Parijs, 1931.
Een moord.

Masha koos bewust voor die gebeurtenis als opening van haar boek. De lezer weet wat er uiteindelijk zal gebeuren, maar nog niet waarom. Daarna gaat het verhaal terug in de tijd. De mensen achter de gebeurtenis krijgen gezichten, geschiedenissen, liefdes en verliezen. Pas daarna keert het verhaal terug naar dat eerste moment.

Dezelfde gebeurtenis, maar niet meer met dezelfde ogen.
Misschien geldt dat ook voor Masha zelf. Ze begon aan Crime Passionnel om verhalen te bewaren en kwam tijdens het schrijven steeds dichter bij de mensen die achter die verhalen schuilgingen. Niet langer alleen haar grootmoeder of namen uit een familiegeschiedenis, maar jonge mensen die keuzes moesten maken zonder te weten hoe hun leven zou aflopen.

Wat hoopt ze dat haar voorouders zouden weten, nu hun geschiedenis is opgeschreven?
Masha hoeft daar niet lang omheen te praten.
Dat hun verhaal niet verloren is gegaan.

En dan volgen misschien wel de mooiste woorden van ons gesprek:
Ik heb geluisterd. Ik ben jullie niet vergeten.

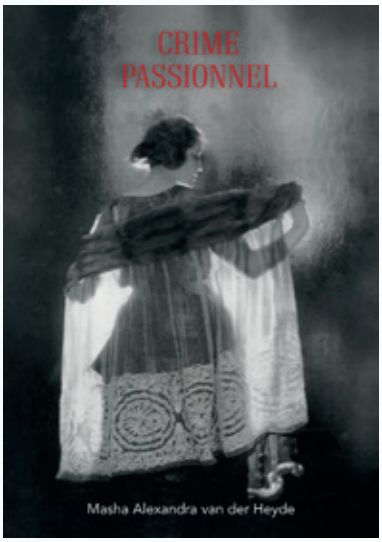

Boekgegevens

ISBN 9789493560123 **NUR** 301
Verschijningsdatum 01-10-2026
Soort paperback
Prijs € 25.00
Info ambi@ambilicious.nl

Auteur ontmoeten?

E-mail
ambi@ambilicious.nl

Voor lezingen, signeersessie, interview en meet & greets.

Een familiegeschiedenis die generaties lang bleef doorleven.